četvrtak, 17. rujna 2020.

P9_TA(2020)0227

Maksimalno iskorištavanje potencijala za energetsku učinkovitost fonda zgrada EU-a

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. rujna 2020. o maksimalnom iskorištavanju potencijala za energetsku učinkovitost fonda zgrada EU-a (2020/2070(INI))

(2021/C 385/08)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 194.,

— uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. na sastanku na vrhu za pravedno zapošljavanje i rast u Göteborgu,

— uzimajući u obzir sporazum potpisan 12. prosinca 2015. u Parizu na 21. zasjedanju Konferencije stranaka (COP 21) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (Pariški sporazum),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu (COM(2019)0640),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 28. studenoga 2018. naslovljenu „Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo” (COM(2018)0773),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020)0102),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. ožujka 2020. naslovljenu „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu” (COM(2020)0098),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. rujna 2011. naslovljenu „Plan za Europu koja učinkovitije raspolaže resursima” (COM(2011)0571), i ekološki otisak proizvoda koji je u njoj najavljen,

— uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda 11/2020 od 28. travnja 2020. naslovljeno „Energetska učinkovitost u zgradama: i dalje je potreban veći naglasak na isplativosti”,

— uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća usvojene 12. prosinca 2019.,

— uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 25. lipnja 2019. o budućnosti energetskih sustava u energetskoj uniji kako bi se osigurala energetska tranzicija i ostvarivanje energetskih i klimatskih ciljeva do 2030. i nakon toga,

— uzimajući u obzir „Amsterdamski pakt – Plan EU-a za gradove” koji su na neformalnom sastanku održanom 30. svibnja 2016. odobrili ministri EU-a odgovorni za urbana pitanja,

— uzimajući u obzir Povelju iz Leipziga o održivim europskim gradovima donesenu na neformalnom sastanku ministara EU-a odgovornih za urbani razvoj 24 i 25. svibnja 2007.,

— uzimajući u obzir Direktivu 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetskoj učinkovitosti, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti ([1]),

([1]) SL L 328, 21.12.2018., str. 210.

— uzimajući u obzir Direktivu 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetskim svojstvima zgrada, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti ([2]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora ([3]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjenama uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU ([5]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije ([6]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 305/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje na tržište građevnih proizvoda i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/106/EEZ ([7]),

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije ([8]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike ([9]),

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore ([10]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ([11]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi ([12]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. ožujka 2019. o klimatskim promjenama – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo u skladu s Pariškim sporazumom ([13]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2018. o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva u Europskoj uniji: vrijeme je za djelovanje! ([14]),

---

([2]) SL L 156, 19.6.2018., str. 75.
([3]) SL L 328, 21.12.2018., str. 82.
([4]) SL L 328, 21.12.2018., str. 1.
([5]) SL L 158, 14.6.2019., str. 125.
([6]) SL L 158, 14.6.2019., str. 54.
([7]) SL L 88, 4.4.2011., str. 5.
([8]) SL L 283, 31.10.2003., str. 51.
([9]) SL L 327, 22.12.2000., str. 1.
([10]) SL L 206, 22.7.1992., str. 7.
([11]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.
([12]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.
([13]) Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0217.
([14]) Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0438.

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 6. veljače 2018. o ubrzavanju inovacija u području čiste energije ([15]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. rujna 2016. o temi „Ususret novom modelu energetskog tržišta" ([16]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. rujna 2016. o strategiji EU-a za grijanje i hlađenje ([17]),

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora za okoliš, javno zdravstvo i sigurnost hrane,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A9-0134/2020),

A. budući da su u Europskoj uniji zgrade odgovorne za otprilike 40 % potrošnje energije i 36 % emisija CO_2 i da je stoga njihova temeljita obnova, uključujući postupnu temeljitu obnovu, ključna za postizanje EU-ova cilja nulte stope neto emisija stakleničkih plinova do 2050.;

B. budući da je građevinski sektor najveći pojedinačni energetski potrošač u EU-u i da 97 % fonda zgrada u EU-u nije energetski učinkovito te da se u EU-u svake godine temeljito obnavlja (uključujući postupnu temeljitu obnovu) samo 0,2 % stambenih zgrada, kao i budući da će više od 94 % današnjih stambenih zgrada postojati i 2050. te da je većina domova, škola i ureda u kojima ćemo tada boraviti već izgrađena;

C. budući da udio grijanja prostora i vode iznosi približno 80 % potrošnje energije u kućanstvima, budući da su u polovini zgrada EU-a pojedinačni kotlovi čija je učinkovitost 60 % ili manje postavljeni prije 1992. te da je istekao tehnički vijek trajanja 22 % pojedinačnih plinskih kotlova, 34 % izravnih električnih grijača, 47 % kotlova na ulje i 58 % kotlova na ugljen;

D. budući da bi povećanje stopa obnove na gotovo 3 % i obnova 210 milijuna postojećih zgrada mogli stvoriti do dva milijuna radnih mjesta ([18]) u građevinskom sektoru, što čini otprilike 9 % BDP-a Unije, te da su važan dio strategije oporavka nakon krize izazvane bolešću COVID-19 i da bi mogli pridonijeti čistom gospodarstvu kao dio plana oporavka i europskog zelenog plana;

E. budući da Promatračka skupina za obnovu zgrada EU-a ima ključnu ulogu u praćenju i poboljšanju ukupnih energetskih svojstava zgrada u EU-u na temelju podataka koji su pouzdani, dosljedni i lako usporedivi;

F. budući da se kvaliteta života svih građana može osigurati provedbom mjera poboljšanja energetske učinkovitosti fonda zgrada u EU-u te je stoga glavni izazov smanjiti opterećenje za procijenjenih 50 milijuna kućanstava u Europskoj uniji koja su energetski siromašna, smanjiti račune za energiju te osigurati ugodno, cjenovno pristupačno i energetski učinkovito stanovanje za sve;

([15]) SL C 463, 21.12.2018., str. 10.
([16]) SL C 204, 13.6.2018., str. 23.
([17]) SL C 204, 13.6.2018., str. 35.
([18]) Ürge-Vorsatz, Diana, Tirado-Herrero, Sergio, Fegyverneky, Sándor, Arena, Daniele, Butcher, Andrew and Telegdy, Almos, *Employment Impacts of a Large-Scale Deep Building Energy Retrofit Programme in Hungary*, („Utjecaji opsežnog programa temeljite rekonstrukcije zgrada na stopu zaposlenosti u Mađarskoj") 2010.; Janssen, Rod and Staniaszek, Dan, *How Many Jobs? A Survey of the Employment Effects of Investment in Energy Efficiency of Buildings* („Koliko radnih mjesta? Istraživanje o učincima ulaganja u energetsku učinkovitost zgrada na stopu zaposlenosti"), The Energy Efficiency Industrial Forum, 2012.

G. budući da Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) procjenjuje da ljudi otprilike 90 % svojeg vremena provode unutar stambenih i nestambenih zgrada te da svake godine više od polovine Europljana prerano umire zbog nekvalitetnog zraka u zatvorenom prostoru ([19]) te budući da pravilno provjetravanje otvaranjem prozora kao i omogućavanje prirodnog dnevnog svjetla poboljšava kvalitetu zraka u domovima ljudi, čineći ih zdravijima, što je postalo glavno pitanje osobito tijekom trenutačne krize izazvane bolešću COVID-19;

H. budući da je pozvao na „reviziju Direktive o energetskoj učinkovitosti (EED) i Direktive o energetskoj učinkovitosti zgrada (EEBD) skladu s većom ambicijom EU-a u pogledu klime te na jačanje njihove provedbe uz pomoć obvezujućih nacionalnih ciljeva" ([20]);

I. budući da su za postizanje energetski učinkovitog fonda zgrada, kao i za ostvarivanje cilja energetske učinkovitosti Unije do 2030. potrebni povećanje od 282 milijarde EUR za ulaganje u obnovu europskog fonda zgrada, kao i pametna kombinacija stroge provedbe postojećih politika, novih političkih inicijativa za postupno povlačenje iz uporabe zgrada s najgorim energetskim svojstvima, dodatnih i prikladnih mehanizama financiranja i ulaganja u inovativna rješenja;

J. budući da je cilj integriranih programa obnove da budu holistički stavljanjem energetske učinkovitosti na prvo mjesto i da budu usmjereni na šire susjedne ekosustave utvrđivanjem visokih ciljeva smanjenja potrošnje energije za pojedinačne zgrade te budući da se temelje na najboljoj praksi i da ih čine tri glavna stupa:

(a) tipologija gradnje i građevinski materijali, koji zahtijevaju detaljno poznavanje doba, uporaba i način izgradnje zgrada i potencijal uštede energije koji posjeduju, kao i opis vrsta materijala koji će se upotrebljavati tijekom obnove, uključujući njihov učinak na životni ciklus;

(b) opskrba i osiguravanje pristupa održivim izvorima energije, točnije obnovljivim izvorima energije u krugu zgrade ili blizu nje, uključujući sustave centraliziranoga grijanja ili hlađenja ili iskorištavanje kapaciteta zgrade da skladišti toplinu, usluga komunikacije vozila s okolinom i drugih fleksibilnih opcija koje omogućuju integraciju sektora;

(c) koristi za zajednicu/društvo, točnije integracija lokalnih zajednica u sve projekte i programe energetske obnove kako bi se riješili problemi kao što su energetsko siromaštvo, nedostatak tehničkih i/ili financijskih resursa, nedostatak informacija;

K. budući da se primjenom tog trostupnog pristupa jamči izrada i provedba integriranih programa obnove na način da su usmjereni na šire koristi za ljude i zajednice koje se mogu ostvariti energetskim obnovama, a to su, među ostalim, energetska učinkovitost, otpornost na klimatske promjene, industrijska konkurentnost, održivost, socijalna uključenost i pristupačnost;

Stambene četvrti i zajednice

1. naglašava ulogu četvrti i zajednica, kao i drugih dionika poput lokalnih i regionalnih vlasti i MSP-ova, u integriranim programima obnove kao holističkom pristupu obnovi kako bi se do 2050. ostvario energetski visokoučinkovit i klimatski neutralan sektor u skladu s Direktivom o energetskim svojstvima zgrada;

2. zahtijeva da građevinske politike i politike obnove budu holističke i uključive, pridonose klimatskim ciljevima EU-a, obuhvaćaju programe integrirane obnove koji povezuju lokalne lance vrijednosti, socijalne usluge i pristupačnost, pripremljenost za pametne tehnologije, zdrave klimatske uvjete i kvalitetu okoliša u zatvorenim prostorima, mobilnost,

([19]) Svjetska zdravstvena organizacija: *Over half a million premature deaths annually in the European Region attributable to household and ambient air pollution* („Više od pola milijuna preranih smrti godišnje u europskoj regiji koje se mogu pripisati onečišćenju zraka u kućanstvu i okolišu"), 2018.

([20]) Rezolucija Europskog parlamenta od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu, Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

tehničke, industrijske i energetski učinkovite funkcije zgrada te da omogućuju proizvodnju i zamjenu obnovljive energije u krugu zgrade i oko nje te fleksibilnost na strani potražnje, kao i uporabu viška topline i hladnoće iz obližnjih industrijskih postrojenja, lokalnih prometnih sustava ili plovnih putova, gdje je to održiva opcija;

3. ističe da građani imaju važnu ulogu u obnovi fonda stambenih zgrada i da je važno stvoriti učinkovite alate, najbolju praksu i staviti na raspolaganje sve informacije i znanje koji su dostupni na lokalnoj razini, uključujući mogućnosti povezane s tehnologijama (tj. pametna brojila); prepoznaje, nadalje, poticaj koji pružaju energetske zajednice okupljanjem građana, njihovim informiranjem i poticanjem na vlastite obnove i/ili proizvodnju obnovljive energije te poziva na donošenje sveobuhvatnog paketa mjera politike radi šire primjene tih pristupa;

4. poziva Komisiju da procijeni učinak gentrifikacije četvrti i deložacija radi renovacije, kao i rodnu nejednakost te situaciju ranjivih građana; smatra da bi, uz zaštitne mjere na regulatornoj razini, pristup zajednice mogao očuvati nove zajednice te stvoriti poticaje koji su ključni za maksimalno iskorištavanje energetske učinkovitosti i poticanje potrebnih privatnih i javnih ulaganja; naglašava da je potrebno pružiti potporu najranjivijim građanima tako da im se omogući pristup dostojnim životnim uvjetima, udobnosti i zdravlju te ističe važnu ulogu socijalnih stanova;

5. naglašava činjenicu da se vlasništvo zgrada, zakoni o stanarskim pravima i broj kućevlasnika i stanara te mogućnosti za ulaganja i programi potpore stanovanju, vremenski uvjeti i energetski sustavi razlikuju u državama članicama; smatra da strategija „vala obnove" mora uzeti u obzir različite okolnosti svojstvene svakoj državi članici te biti u skladu s integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima; posebno naglašava da obnove ne bi trebale dovesti do nepodnošljivo visokih troškova najma za stanare;

6. skreće pozornost na razmjere energetskog siromaštva diljem Unije, za koje se procjenjuje da pogađa do 50 milijuna kućanstava ([21]); smatra da bi jedan od glavnih ciljeva vala obnove i povezanih predstojećih inicijativa trebalo biti iskorjenjivanje energetskog siromaštva i osiguravanje zdravih i sigurnih životnih uvjeta za sve; pozdravlja namjeru Komisije da pozornost posebice usmjeri na obnovu energetski siromašnih kućanstava i naglašava važnost usvajanja mjera za uštedu energije, promicanja energetski učinkovitih potrošačkih navika i promjene u ponašanju; naglašava da javni sektor mora biti predvodnik u tom području;

7. ističe da su se „jedinstvene kontaktne točke" za energetsku obnovu zgrada iz perspektive klijenata odmah pokazale uspješnima kao transparentan i pristupačan savjetodavni alat kojim se potiče agregacija projekata i modela koji se mogu replicirati, pružanje informacija o financiranju treće strane, koordiniranje i praćenje obnova te osiguravanje jačanja kapaciteta općina i aktivnog sudjelovanja lokalnih dionika, kao što su energetske zajednice, organizacije potrošača, lokalna poslovna udruženja, uključujući ona iz građevinske industrije, i stambene zadruge, u procesu;

8. podsjeća na to da je potrebno javno i privatno djelovanje kako bi se postigli konkretni rezultati u području energetske učinkovitosti postojećeg fonda zgrada; naglašava da je potrebno stvoriti, ali i održavati savjetodavne usluge jedinstvene kontaktne točke kako bi na tržište neprekidno pristizali projekti, među ostalim manji projekti; smatra da će stvaranje jedinstvene kontaktne točke na regionalnoj ili lokalnoj razini osigurati bolji pristup mehanizmima financiranja;

9. pozdravlja prijedlog iz europskog zelenog plana o otvorenim platformama; naglašava da one moraju biti transparentne, višerazinske i uključive, da moraju obuhvaćati široki raspon dionika i dozvoliti da se nadvlada fragmentacija građevinskog sektora; podsjeća na to da te platforme moraju pridonositi cilju ostvarivanja energetski visokoučinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada do 2050. te smatra da bi one trebale biti alat za svladavanje prepreka pri obnovi i uključivanju građana radi postizanja konsenzusa na temelju potreba zajednice;

([21]) Komunikacija Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu (COM(2019)0640).

10. naglašava da bi regionalne platforme trebale odrediti mjerljive ciljeve, raditi na izradi planova i redovito razmjenjivati informacije s postojećim platformama za zajedničko djelovanje povezano s Direktivom o energetskoj učinkovitosti, Direktivom o energetskim svojstvima zgrada i Direktivom o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora ([22]) te s postojećim agencijama i tijelima u državama članicama kako bi se ostvario njihov maksimalni učinak; uvjeren je da su te platforme važan alat za provedbu integriranih programa obnove zgrada i za pružanje potpore državama članicama u izvršenju njihovih dugoročnih strategija obnove;

11. prima na znanje Novu povelju iz Leipziga koja će se donijeti tijekom njemačkog predsjedanja i dijeli stajalište da gradovi imaju ključnu ulogu u drastičnom smanjenju emisija stakleničkih plinova i povećanju energetske učinkovitosti; smatra da će obnova zgrada uvelike pridonijeti postizanju tih ciljeva i istodobno promicati pravedne, zelene i produktivne gradove kroz otporne četvrti; poziva njemačko predsjedništvo Vijeća EU-a, Komisiju i države članice da osiguraju opremljenost gradova potrebnim i izravno dostupnim resursima za financiranje mjera obnove osobito s obzirom na potreban gospodarski oporavak;

12. poziva Komisiju da donese politiku kako bi se na razini zajednice i regionalnoj razini u državama članicama uključivo i interaktivno omogućili integrirani programi obnove predviđeni za temeljitu obnovu, uključujući postupnu temeljitu obnovu, pri čemu se uzimaju u obzir potrebe zgrade; naglašava priliku da se u okviru integriranih programa obnove osigura više rješenja za obnovljive izvore energije u krugu zgrade i blizu nje ili mehanizama reguliranja na strani potražnje; poziva Komisiju da pojača rad na Sporazumu gradonačelnika za klimu i energiju te na Instrumentu EU-a za gradove; u tom kontekstu dodatno ističe iznimnu važnost Plana za gradove i Partnerstva za gradove;

13. poziva države članice da ovlaste lokalne uprave radi provedbe integriranih programa obnove na razini četvrti i zajednice te da istodobno stave građane u središte te da primjereno usklade obnove s očuvanjem opipljive europske povijesne baštine (spomenici i zgrade), zahtijevajući od lokalnih vlasti da dostave povratne informacije o ostvarenim rezultatima i o primjerima najbolje prakse radi izrade buduće politike na nacionalnoj razini;

14. poziva države članice da izrade okvir za rješavanje sukobljenih interesa, primjerice pružanjem točnih informacija, odgovarajućih poticaja i učinkovitom provedbom ([23]) te da obiteljima i zajednicama koje žive u energetskom siromaštvu posvete odgovarajuću pozornost kroz regulatorni okvir za izbjegavanje deložacija radi renovacije, primjerice zahtijevanjem da se za njih predvidi prikladan udio površine temeljito obnovljene zgrade, ili davanjem prednosti zgradama s većom potrošnjom energije ili većim gubitkom energije pri izradi integriranih programa obnove te ograničavanjem cijena najma, pod uvjetom da se time ne ograničava mogućnost provedbe energetski učinkovitih obnova;

15. poziva Komisiju da uspostavi usluge podrške za projekte obnove koje vode građani te da objavi provedbene smjernice za države članice o konceptima poticajnog okvira i jednakih uvjeta za energetske zajednice, koji su uvedeni Direktivom o tržištu električne energije ([24]) i Direktivom o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora kako bi se osigurala uspješna provedba i u cijelosti prepoznale koristi energetskih projekata koje vode građani;

16. poziva Komisiju da odmah pokrene platforme kao što je navedeno u komunikaciji o europskom zelenom planu te da te platforme uvrsti u integrirane programe obnove kao ključni prioritet; naglašava da integrirane programe obnove treba popratiti inicijativama na razini EU-a kojima će se širiti najbolje prakse u pogledu mogućnosti reproduciranja programa, širenja kapaciteta, integracije sektora i zaštitnih mjera za energetski siromašne zajednice u skladu s obvezama iz Direktive o energetskim svojstvima zgrada;

([22]) Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti (SL L 328, 21.12.2018., str. 210.); Direktiva (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti (SL L 156, 19.6.2018., str. 75.); Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

([23]) Castellazzi, L., Bertoldi, P., Economidou, M., *Overcoming the split incentive barrier in the building sectors: unlocking the energy efficiency potential in the rental & multifamily sectors* („Rješavanje prepreke sukobljenih interesa u građevinskim sektorima: otključavanje potencijala energetske učinkovitosti u sektorima zgrada za najam i za stanovanje više obitelji”), Luksemburg, Ured za publikacije Europske unije, 2017., https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC101251/ldna28058enn.pdf

([24]) Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

Financiranje

17. ističe da početni troškovi ulaganja, složeni sustavi financiranja, suprotstavljeni interesi (dilema stanar-vlasnik), srednjoročno/dugoročno razdoblje povrata ulaganja, regulatorne i administrativne prepreke, uključujući za zgrade s više vlasnika, oblika postojeće podrške te nedostatak predvidljivog i dugoročnog političkog okvira predstavljaju znatne prepreke ulaganjima;

18. naglašava da bi se u kontekstu oporavka od krize izazvane bolešću COVID-19 i njezina učinka na javne i privatne financije u programima financiranja trebale poticati i biti prioritetne temeljite obnove, uključujući postupne temeljite obnove, kojima je cilj postizanje ciljeva klimatske neutralnosti do 2050. s primjerenim poticajima kao i ciljevima ostvarivanja energetski visokoučinkovitog fonda zgrada; smatra da je to preduvjet da bi se obnove zgrada smatrale dugoročnim održivim ulaganjima; ističe ulogu pokazatelja troškovne učinkovitosti, uključujući dodatne koristi u tom pogledu;

19. naglašava da bi države članice trebale pružiti jasne smjernice i istaknuti mjerljive ciljane aktivnosti te promicati jednak pristup financiranju, uključujući segmente nacionalnog fonda zgrada s najlošijim svojstvima, energetski siromašne potrošače, socijalne stanove i kućanstva koja se nalaze usred dilema suprotstavljenih interesa, istovremeno uzimajući u obzir cjenovnu pristupačnost;

20. ističe da bi vlasnike kuća, a posebno one s niskim primanjima i one pogođene energetskim siromaštvom, stambene udruge i zadruge, javne pružatelje usluga stanovanja i lokalna tijela trebalo podupirati u prilagodbi njihovih fondova zgrada i izgrađenog okoliša klimatskim promjenama, na primjer bespovratnim sredstvima ili financijskim instrumentima koji se temelje na dodatnosti financiranja iz višegodišnjeg financijskog okvira (VFO), nacionalnih proračuna i izvora privatnog sektora;

21. smatra da je u svakom mjerodavnom europskom fondu prioritet treba biti financiranje za energetski učinkovite obnove kao i snažna koordinacija kako bi se pronašle sinergije, olakšalo spajanje, objedinili i prikupili projekta kako bi se osigurala pravodobna apsorpcija sredstava; poziva financijske institucije da znatne resurse namijene jačanju kapaciteta i tehničkoj pomoći; naglašava da je, uz kontinuirano i stabilno financiranje na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini te privatna ulaganja, potrebno najmanje 75 milijardi EUR godišnje u poticajima EU-a kako bi se do 2050. osigurale temeljite obnove radi ostvarivanja energetski visokoučinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada; poziva suzakonodavce da potrebno financiranje osiguraju u okviru europskog plana gospodarskog oporavka kako bi barem pomogli onima u društvu koji neće imati koristi od obnova;

22. pozdravlja nalaze koji pokazuju da postoji cjenovna premija za energetski visokoučinkovite zgrade ([25]), koja osigurava da vlasnici zgrada ostvare povrat ulaganja, ali prepoznaje potrebu za općenitim smanjenjem troškova stanovanja, izgradnje i obnove;

23. ističe da je potrebno osigurati odgovarajući i jednostavni pristup kreditiranju i financiranju kako bi se pomoglo MSP-ovima, zajednicama i obiteljima da provedu potrebne obnove postojećeg fonda zgrada;

24. pozdravlja dostupne mogućnosti financiranja obnove zgrada kao što su zelene subvencije, porezni i kreditni poticaji; prepoznaje ulogu europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) u financiranju projekata energetske učinkovitosti i u uvrštavanju energetske učinkovitosti u posebne ciljeve za regionalni razvoj u razdoblju 2021. – 2027.; ističe ulogu Grupe Europske investicijske banke u pružanju zajmova, jamstava i financijskih instrumenata, kao što su Instrument za privatno financiranje energetske učinkovitosti (PF4EE), jamstveni instrument Pametno financiranje za pametne zgrade i fond InvestEU, također omogućujući financiranje projekata obnove socijalnih stanova;

([25]) Hyland, Marie, Lyons, Ronan, Lyons, Sean, *The value of domestic building energy efficiency – evidence from Ireland* („Vrijednost energetske učinkovitosti u zgradi za stanovanje – dokaz iz Irske"), *Energy Economics*, Vol. 40, 2012.; Mangold, Mikael, Österbring, Magnus, Wallbaum, Holger, Thuvander, Liane, Femenias, Paula, *Socio-economic impact of renovation and retrofitting of the Gothenburg building stock, Energy and Buildings* („Socioekonomski učinak obnove i rekonstrukcije fonda zgrada u Gotheburgu, energija i zgrade"), Vol. 123, 2016.

25. usmjerava pozornost na dobre prakse država članica kao što je uporaba prihoda iz sustava trgovanja emisijama (ETS) za mješovito financiranje, osiguranje da su prepoznate potrebe kućanstava s niskim prihodom i korištenje regionalnih fondova EU-a kao jamstava i obnovljivih fondova; naglašava da je osposobljavanja u području obnovljive energije te energetske i resursne učinkovitosti moguće financirati u okviru mehanizma za pravednu tranziciju;

26. naglašava da je potrebno povećati stopu apsorpcije sredstava uklanjanjem prepreka, posebno pružanjem tehničke pomoći, manje složenim kriterijima i pojednostavnjivanjem spajanja s drugim fondovima; žali zbog činjenice što su projekti u okviru Europskog instrumenta za lokalnu energetsku podršku (ELENA) i dalje veliki te što je manjim projektima i projektima usmjerenima na zajednice potrebna dodatna potpora i agregiranje; smatra da bi Instrument EU-a za gradove mogao biti vrlo snažan mehanizam potpore za gradove u razvoju integriranih programa obnove, koji bi trebalo nastaviti primjenjivati i koji bi trebao pružati potporu i manjim projektima;

27. prepoznaje važnu ulogu bespovratnih sredstava za istraživanje i inovacije; smatra da je potrebno osigurati kontinuirano i stabilno financiranje integriranih programa obnove iz europskih i nacionalnih izvora bez prekida uzrokovanih različitim mjerama planiranja proračuna;

28. smatra da države članice moraju osigurati da svi integrirani programi obnove izdvajaju sredstva za savladavanje energetskog siromaštva, problema pristupačnosti te tehničkih i infrastrukturnih prepreka za ranjiva kućanstva i kućanstva s niskim prihodima, čime će im se omogućiti ostvarivanje koristi od prikladnog, zdravog i energetski učinkovitog stanovanja te sudjelovanje u programima obnove četvrti; zahtijeva razvoj i dijeljenje primjera najbolje prakse koji uključuju inovativne financijske instrumente kao što su financiranje i programi potpore koji su vezani za zgradu (engl. on-built financing), uključujući hipotekarne zajmove za energetsku učinkovitost, zajmove EuroPACE i zajmove REnOnBill;

29. konstatira ulogu i regionalnih tijela i Europske investicijske banke u pružanju financijske potpore kroz zajmove u javnom sektoru kojima će se potaknuti poslovne banke, mirovinski fondovi i privatni sektor, osobito MSP-ovi, da nastave ulagati u obnovu zgrada, primjerice javnim jamstvima za kredite ili inovativnim metodama financiranja;

30. prepoznaje ulogu koju u obnovama mogu imati novi poslovni modeli, kao što su ugovori o energetskim svojstvima, obnove koje vode građani, energetske zajednice i poduzeća za energetske usluge i, osobito, izvanbilančno financiranje socijalnih stanova, stambenih društava i poslovnih parkova; naglašava da je potrebno povezati intenzitet financiranja s postignutom razinom energetske učinkovitosti u skladu sa zahtjevima iz Direktive o energetskim svojstvima zgrada te predlaže dodavanje premije na zgrade s viškom energije; poziva Komisiju da objavi smjernice za provedbu mjerodavnih odredbi u okviru paketa Čista energija za sve Europljane, točnije da stvori poticajni okvir tako da zahtijeva redovito savjetovanje kako bi se shvatile tržišne potrebe, poticalo mješovito financiranje iz privatnih i javnih izvora, primjenjivali nedvosmisleni predlošci ugovora i konkretni postupci nabave zajedno s dodatnim pojašnjenjima o ispravnom knjiženju javnih ulaganja povezanih s učinkovitosti zgrada;

31. poziva Komisiju da u skladu sa zahtjevima Direktive o energetskoj učinkovitosti povećava cijene energetske učinkovitosti, počevši od povećanja glavnog cilja za 2030. na temelju odgovarajuće procjene rizika i na predvidiv način, te da predloži minimalne godišnje stope obnove za zgrade i mjere politike kojima se osiguravaju temeljite, uključujući postupne temeljite, obnove, što stvara financijske pokretače i pridonosi stabilnosti ulaganja;

32. poziva europske institucije da osiguraju da u sredstvima predviđenima za novi višegodišnji financijski okvir (VFO) prioritetni budu namjenski iznosi za energetsku učinkovitost i obnove zgrada uz jasne uvjete i rokove, uključujući tehničku pomoć, kako bi se osigurale prikladne stope apsorpcije; ističe važnost jamstava EU-a za ulaganja, mješovitog financiranja iz različitih izvora te komponenata bespovratnih sredstava u pokretanju energetskih obnova stambenih zgrada; prepoznaje ulogu i uspješni model Europskog fonda za strateška ulaganja (koji će zamijeniti InvestEU); poziva da financiranje energetske učinkovitosti zgrada bude prioritetno u okviru za održivu infrastrukturu InvestEU i na rezerviranje namjenskih iznosa za energetsku učinkovitost kao posebnog cilja za regionalni razvoj koji se mora odražavati u odgovarajućim sporazumima o partnerstvu koji su potpisani s Komisijom;

33. poziva Komisiju da ukine financijske i nefinancijske prepreke višim stopama apsorpcije regionalnih sredstava namijenjenih integriranoj obnovi zgrada do 2021.;

34. poziva na jačanje poziva na jačanje kapaciteta instrumenta ELENA i Europske investicijske banke u pružanju prilagođene te izravne financijske i tehničke pomoći lokalnim vlastima, kao i posebne smjernice državama članicama u kontekstu planova oporavka od bolesti COVID-19;

35. poziva Komisiju da prouči izvedivost usmjeravanja prihoda iz sustava za trgovanje emisijama (ETS), primjerice za obnove zgrada, uključujući mehanizme za zaštitu od fluktuacija, te izvedivost izdvajanja dijela prihoda od dražbi na razini EU-a; poziva Europsku investicijsku banku i nacionalne financijske institucije da osiguraju potporu nositeljima projekata tijekom cijelog projektnog ciklusa i utvrde fiksni udio bespovratnih sredstava kako bi obnove postale privlačne i cjenovno pristupačne građanima;

36. poziva Komisiju i države članice da stvore fleksibilne modele za ostvarivanje sinergija različitih financijskih programa i instrumenata za financiranje energetske učinkovitosti u zgradama; nadalje, u skladu s izvješćem Europskog revizorskog suda ([26]), zahtijeva primjenu pristupa koji se temelji na troškovnoj učinkovitosti u energetskoj obnovi zgrada; potiče detaljno praćenje troškovne učinkovitosti operativnih programa na temelju troškova po uštođenoj jedinici CO_2; nadalje smatra da bi Komisija trebala osigurati da nacionalne uprave poštuju načela troškovne učinkovitosti i učinkovitosti za potrebe uštede energije pri dodjeli sredstava EU-a projektima obnove;

37. poziva Komisiju da dodatno olakša uporabu javno-privatnih partnerstava (JPP) kao što je PF4EE koja su povezana s pametnim i održivim financiranjem te kojima se utvrđuju mogući koncepti lokalnog ulaganja;

38. poziva Komisiju da preispita pravila EU-a o državnim potporama, uključujući za ulaganja malih i srednjih poduzeća (MSP), radi stvaranja poticajnog okvira za mjere za energetsku učinkovitost i radi poticanja integriranih programa obnove, među ostalim ugradnje ili obnove sustavâ centraliziranoga grijanja u okviru pojednostavnjenih postupaka i uz odgovarajuće pragove, te programe odlaganja uređaja za grijanje na fosilna goriva i neučinkovite uređaje u slučaju njihove zamjene pojedinačnim ili skupnim uređajima na obnovljive izvore energije ili višak toplinske energije; naglašava međutim da se preispitivanjem pravila EU-a o državnim potporama mora prvenstveno pridonijeti jednakom postupanju i povećanju konkurentnosti;

Građevinske tehnologije i materijali

39. ističe da je potrebno smanjiti troškove, ubrzati trajanje, djelotvornost, pouzdanost i integraciju kako bi se stvaranjem otvorenih i konkurentnih tržišta obnove i industrijskom proizvodnjom održivih montažnih elemenata, kao i prepoznavanjem potencijala postojećih tehnologija u integraciji obnovljivih izvora energije u građevinske materijale koji se mogu upotrijebiti kao višenamjenski elementi za oblaganje za potrebe obnove postojećeg fonda zgrada te pokrenuti serijsku obnovu po četvrtima; naglašava ulogu montaže komponenata izvan kruga zgrade u ubrzanju, opsegu i troškovnoj učinkovitosti; napominje da države članice već imaju primjere najbolje prakse za obnovu zgrada u različitim segmentima zgradarstva koje bi sada trebalo replicirati i podići na višu razinu radi ostvarivanja rezultata; naglašava korist većih istraživačkih napora u ovom području;

40. ističe važnost fleksibilnosti u odabiru tehnologija koje se će se upotrebljavati za obnovu i izgradnju; smatra da bi primjena svih dostupnih tehnologija trebala slijediti pristup usmjeren na određeni cilj kako bi se ubrzala dekarbonizacija obnova zgrada; naglašava da uporaba obnovljive energije ima ključnu ulogu u takvoj dekarbonizaciji; ističe važnost dekarboniziranog centraliziranog grijanja i hlađenja s ugrađenim spremnikom za energetske zajednice koje su povezanije i integriranije; poziva stoga Komisiju i države članice da aktivno promiču i potiču potpunu integraciju obnovljive energije u građevinski sektor;

41. poziva Komisiju da podrži programe istraživanja i razvoja energetski učinkovitih građevinskih materijala te, uzimajući u obzir društvenu situaciju, poziva da se u ruralnim i udaljenim područjima postave sustavi grijanja iz obnovljivih izvora energije s niskim troškovima; ističe danski primjer najbolje prakse koji se odnosi na dekarbonizaciju grijanja s pomoću mreža centraliziranoga grijanja u vlasništvu zajednice koje se napajaju solarnom energijom, toplinskim crpkama i biomasom;

([26]) Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda 11/2020 od 28. travnja 2020. naslovljeno „Energetska učinkovitost u zgradama: i dalje je potreban veći naglasak na isplativosti”, https://www.eca.europa.eu/hr/Pages/DocItem.aspx?did=53483

42. ističe da je potrebno informirati potrošače i potaknuti ih na zamjenu starih, neučinkovitih tehnologija grijanja i hlađenja modernim, visokoučinkovitim rješenjima koja se temelje na obnovljivim izvorima energije, osobito kada se donosi odluka o zamjeni, istovremeno uzimajući u obzir da fosilna goriva, osobito prirodni plin, trenutačno imaju ulogu u sustavima za grijanje u zgradama; poziva Komisiju i države članice da predlože programe odlaganja u skladu s kružnim gospodarstvom te da primjenjuju označivanje energetske učinkovitosti i savjete tijekom rutinskih provjera da bi se ubrzale zamjene; poziva države članice da utvrde plan kako bi u okviru svojih nacionalnih energetskih i klimatskih planova postupno iz uporabe povukle tehnologije grijanja na fosilna goriva;

43. ističe europsko predvodništvo u području fotonaponskih sustava integriranih u zgradi; predlaže da se tehnologije za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora općenito prepoznaju kao ključni strateški lanac vrijednosti te dodatno predlaže europski program za solarne krovne instalacije za nadolazeći val obnove;

44. naglašava važnost prenošenja načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu u sve politike i mjere te u smanjenju energetskih potreba za grijanje, hlađenje i toplu vodu te potrošnju energije za rasvjetu i ventilaciju uz istodobnu elektrifikaciju preostale potražnje obnovljivom energijom u kombinaciji s toplinskim crpkama ili učinkovitim sustavima centraliziranoga grijanja i hlađenja koji upotrebljavaju obnovljivu energiju, kao i u upravljanju opterećenjem;

45. ističe na potrebu uklanjanja prepreka, čime se poboljšava pristup mreži, uključujući, među ostalim, potrebu usklađivanja i pojednostavnjenja dozvola za MSP-ove te naglašava da je integrirane programe obnove potrebno planirati kako bi se ostvarile sinergije, primjerice u pristupačnosti zgrada, zaštiti od potresa i požara, elektromobilnosti (uključujući opremanje vodovima i točkama za punjenje električnih vozila), poboljšanju otpornosti zgrade na klimatske promjene, među ostalim stvaranjem zelenih prostora, krovova i zidova koji poboljšavaju upravljanje vodama i pomažu u povećanju bioraznolikosti u gradovima;

46. podsjeća na to da bi radi sprečavanja, otkrivanja, ranog suzbijanja, evakuacije, izoliranja, otpornosti konstrukcije i gašenja požara pri projektiranju, odabiru materijala, izgradnji, obnovi i uporabi zgrada trebalo uzeti u obzir aspekte zaštite od požara, kao i odgovarajuće kompetencije stručnjaka uključenih u projektiranje, izgradnju i obnovu;

47. smatra da energetski učinkovite zgrade trebaju biti zdrave, cjenovno pristupačne, sigurne i održive; ističe važnost ugrađene energije, održivosti zgrada, resursne učinkovitosti, toplinske ugodnosti, bolje kvalitete zraka, zdravih klimatskih uvjeta u zatvorenim prostorima te pristupa životnog ciklusa u skladu s kružnim gospodarstvom i potrebom za primjenom holističkog i integriranog pristupa u Strategiji o održivom izgrađenom okolišu; u tom kontekstu naglašava važnost uključivanja pasivnih i prirodnih elemenata pri projektiranju zgrada te velik potencijal iskorištavanja ovojnica zgrada, čime se izgrađeni okoliš pretvara u decentraliziranog proizvođača energije iz obnovljivih izvora, uz očuvanje zemljišta i krajobraza;

48. naglašava potrebu za odgovarajućim gospodarenjem građevinskim otpadom i otpadom od rušenja te njegovim smanjenjem; napominje da bi trebalo uspostaviti sustave za prikupljanje i povrat te postrojenja za razvrstavanje kako bi se zajamčilo adekvatno i sigurno rukovanje svim građevinskim otpadom, kao i za recikliranje ili ponovnu uporabu građevinskih materijala, za sigurno rukovanje, uklanjanje i zamjenu opasnih tvari u tokovima otpada kako bi se zaštitilo zdravlje stanara i radnika te okoliš; smatra da bi trebalo uspostaviti sustav označivanja kružnog gospodarstva koji bi se temeljio na ekološkim standardima i kriterijima za materijale povezanima s njihovim potencijalom za jednostavno i niskoenergetsko ponovno uvođenje u lanac vrijednosti, posebno uzimajući u obzir ulogu sekundarnih sirovina; napominje da se postojeći pristup u pogledu deklaracija ekološkog proizvoda mora proširiti te da bi se trebao koristiti kao ulazni podatak za procjenu zgrada kao što je okvir Level(s); poziva Komisiju da predloži konkretne mjere za navedena pitanja u okviru akcijskog plana za kružno gospodarstvo i strategije održivog izgrađenog okoliša;

49. naglašava da će gradovi zbog klimatskih promjena tijekom ljeta sve više biti izloženi višim temperaturama; nadalje, ističe višestruke koristi rješenja zelene infrastrukture u poboljšanju kvalitete zraka, udobnosti i otpornosti na klimatske promjene, znatnom smanjenju energetskih potreba, pomaganju u obnovi vodnog ciklusa i podupiranju biološke raznolikosti u gradovima, uz istovremeno doprinošenje načelima kružnosti; poziva Komisiju i države članice da potiču uporabu prirodnih i niskougljičnih građevinskih materijala, primjenu zelenih krovova i zidova, hladnih površina i drugih pasivnih tehnologija prilikom velikih obnova zgrada i izgradnje novih zgrada; poziva Komisiju da te ideje uzme u obzir i da promiče rješenja zelene infrastrukture i značajke kojima se podupire biološka raznolikost u okviru inicijative vala obnove;

50. podsjeća na to da su održivi građevinski materijali kao što je certificirano drvo ključni za ostvarivanje niskougljičnog i dugotrajnog fonda zgrada te da je gradnja prilika za skladištenje ugljika u građevne bioproizvode u granicama održive dostupnosti;

51. ističe važnost revizije postojećih usklađenih normi kako bi obuhvatile svojstva građevnih proizvoda koja su povezana s održivosti koja trebaju biti usklađena sa zajedničkim europskim pristupom za izračun životnog ciklusa i postojećim europskim normama, tj. EN 15978 za zgrade i EN 15804 za građevne proizvode; naglašava da bi pri projektiranju obnova utjecaj cijelog životnog ciklusa zgrade na energiju i klimu trebalo optimizirati u skladu s ciljevima kružnoga gospodarstva, pri čemu se uzimaju u obzir učinci proizvodnje, uporabe i projektiranja na mogućnost recikliranja, recikliranje građevnih proizvoda i otpada te opreme potrebne za popravke; poziva Komisiju da navedeno uključi u strategiju o kružnom gospodarstvu i da do 2021. revidira Uredbu (EU) br. 305/2011 o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje na tržište građevnih proizvoda ([27]) kako bi omogućila dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta za te proizvode i nagradila tehnološka istraživanja i inovacije usmjerene podupiranju obnove i izgradnje energetski visokoučinkovitih zgrada;

52. poziva Komisiju da dodatno utvrdi najbolje prakse za integrirane programe obnove kako bi se obuhvatili i povijesni spomenici i zaštićene zgrade; prepoznaje posebnost i osjetljivost zaštićenih zgrada te smatra da se u velikoj većini slučajeva zaštita zgrada i poboljšana energetska svojstva mogu uskladiti te istovremeno ističe da bi zaštićene zgrade uvijek trebalo obnavljati u skladu s nacionalnim pravilima očuvanja, Venecijanskom poveljom o konzervaciji i restauraciji spomenika i spomeničkih cjelina iz 1964. te izvornom arhitekturom;

53. naglašava da je potrebno osigurati stvarnu uštedu energije provjerama koje provode certificirani stručnjaci i praćenjem energetskih svojstava nakon obnove jer će se time osigurati obnove visoke kvalitete, bolje mogućnosti ulaganja i bolja troškovna učinkovitost ([28]);

54. poziva države članice da maksimalno povećaju i promiču ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu materijala, uključujući u okviru svojih strategija javne nabave i javno financiranih projekata obnove i izgradnje, primjerice revidiranjem ciljeva zelene javne nabave ([29]) i uključivanjem energetske učinkovitosti, ekoloških i društvenih kriterija za obnove zgrada u javne natječaje, uz istodobno osiguravanje jednakih uvjeta u njima; podsjeća na važnost građevinskih materijala iz lokalnih izvora u očuvanju građevinskih tradicija, osiguranju materijala prilagođenijih klimatskim uvjetima svake regije, kao i u smanjenju emisija i troškova prijevoza;

Standardi, vještine i zdrave zgrade

55. ističe da je važno da uvjeti za obnovu zgrada sa sobom nose i posredne koristi na pokretačkim točkama jer ti uvjeti ne dovode samo do uštede energije, nego i povećavaju vrijednost nekretnine te pomažu u savladavanju prepreka kao što su suprotstavljeni interesi; smatra da bi se temeljitim obnovama, uključujući postupne temeljite obnove, zgradama s najlošijim svojstvima trebao dati prioritet, konkretno utvrđivanjem minimalnih standarda energetskih svojstava zgrada koji su ključni za ulaganje u obnovu i koji bi se trebali primjenjivati horizontalno i istodobno temeljiti na postojećim nacionalnim oznakama energetske učinkovitosti; smatra da takve mjere koriste stanarima te da bi mogle pomoći u izlasku građana iz energetskog siromaštva ([30]); uočava niske razine temeljitih obnova po očekivanoj stopi od 0,2 %; predlaže pregled i uvođenje minimalnih stopa obnove kako bi se postigli ciljevi klimatske neutralnosti do 2050.;

56. naglašava da postupno postroživanje minimalnih standarda energetskih svojstava pomaže u praktičnoj provedbi dugoročnih strategija obnove kada su ispravno isplanirane i postupno se uvode te u stvaranju sigurnosti ulaganja na tržištu, osobito ako je popraćeno jačanjem kapaciteta, prilagođenim savjetima, tehničkom pomoći i financijskom potporom;

([27]) Uredba (EU) br. 305/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje na tržište građevnih proizvoda i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/106/EEZ (SL L 88, 4.4.2011., str. 5.).

([28]) Europski revizorski sud, op. cit.

([29]) Komunikacija Komisije od 16. srpnja 2008. naslovljena „Javna nabava za bolji okoliš" (COM(2008)0400).

([30]) Radni dokument službi Komisije – Procjena učinka priložena dokumentu Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada (SWD(2016)0414).

57. poziva na primjenu odlučnog pristupa koji se temelji na dokazima i koji će uporabom pouzdanih i ojačanih podataka omogućiti preciznu procjenu energetske učinkovitosti u zgradama i troškovno učinkovitih mjera, čime se potiču jednaki uvjeti za „najbolju praksu" u pogledu troškovno učinkovitih rješenja u EU-u;

58. uvjeren je da uvođenje putovnice za obnovu zgrada radi poticanja, koordiniranja i praćenja kontinuiteta poboljšanjâ i radi praćenja temeljitosti obnove te energetskih svojstava donosi koristi vlasnicima nekretnina, upraviteljima zgrada i stanarima, koji bi trebali imati pristup putovnici za obnovu; naglašava da bi ta putovnica za obnovu trebala biti zajednički alat EU-a koji je prilagođen nacionalnim i regionalnim posebnostima kako bi se suočilo s izazovima koji proizlaze iz heterogenosti fonda zgrada te koji je usklađen s postojećim energetskim certificiranjem zgrada;

59. naglašava važnost objedinjavanja podataka o zgradama u jedinstveni digitalni alat; smatra da bi to trebalo uključivati potencijal materijala da se integrira u kružno gospodarstvo, evaluaciju faktora kvalitete zraka u zatvorenom prostoru, uključujući iz perspektive zdravlja i sigurnosti, i pouzdane pokazatelje koji se temelje na postojećim okolišnim alatima i standardima;

60. naglašava važnost i potencijal Fonda za pravednu tranziciju, u kontekstu plana oporavka nakon krize izazvane bolešću COVID-19, za osposobljavanje i kvalifikaciju radnika u građevinskom sektoru i sektoru obnove te usavršavanje i prekvalifikaciju radnika u pogođenim regijama, uključujući digitalizaciju poduzeća radi tranzicije na ugljično neutralno gospodarstvo;

61. ističe da bi projekti obnove zgrada trebali uvijek dovesti do zdravih zgrada bez plijesni, uzimajući u obzir kvalitetu okoliša u zatvorenom prostoru; naglašava da revizija standarda kvalitete zraka, toplinskih uvjeta i drugih aspekata povezanih sa zatvorenim prostorom i udobnosti, uključujući dostatno dnevno osvjetljenje i mehaničku ventilaciju, pridonosi zdravlju i produktivnosti korisnika zgrade i poboljšava njihov radni učinak ili uspjeh u učenju te osigurava znatne uštede u socijalnoj skrbi, a time i smanjuje javne rashode država članica te koristi gospodarstvu EU-a i svim njegovim građanima u cjelini;

62. naglašava da je potrebno osigurati odgovarajuće razine znanja i iskustva stručnjaka i korisnika zgrade u pogledu održavanja i uporabe zgrade, uključujući promjene u ponašanju, kako bi se iskoristile sve koristi povezane s poboljšanim energetskim svojstvima;

63. poziva Komisiju da pokrene inicijativu EU-a za vještine u sektoru obnove i graditeljstva, koja uključuje rodnu dimenziju, kako bi se dionici uključili u prekvalifikaciju, usavršavanje i jačanje kapaciteta, s naglaskom na zapošljavanje, posebno kako bi se mlade privuklo u sektor obnove; naglašava da stručnjaci uključeni u faze projektiranja i izgradnje/obnove, što uključuje posrednike kao što su ugraditelji, arhitekti ili izvođači, trebaju imati odgovarajuće kompetencije i vještine da bi se osigurale kvaliteta, usklađenost i sigurnost; poziva države članice da izrade nacionalnu strategiju za unapređenje vještina u građevinskom sektoru s naglaskom na energetsku učinkovitost, održivost i kružnost materijala, pasivne tehnike i integraciju obnovljivih izvora energije, uključujući vlastitu potrošnju i digitalna rješenja, te da osiguraju konkretnu potporu za radnike u mikropoduzećima, malim i srednjim poduzećima;

64. poziva Komisiju da podrži vještine i inovacije za integrirane programe obnove Fondom za pravednu tranziciju, ciljanim aktivnostima Marie Skłodowska-Curie i programom Eramsus+ te da uspostavi misiju u okviru programa Obzor Europa za obnovu zajednica i četvrti, kao i Izvršnu agenciju za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA) da promiče i pokrene Strateški savez za vještine za građevinski sektor čiji bi cilj bilo osmišljavanje i izrada zajedničkog sadržaja za osposobljavanje kako bi se riješili nedostaci vještina; jednako poziva pojedince, poduzeća i organizacije da iskoriste Pilot-program jamstva za vještine i obrazovanje i slične programe radi osposobljavanja, unapređenja vještina i obrazovanja u sektoru obnove;

65. poziva Komisiju da do 2022. objavi detaljne procjene učinka tipologije zgrada, stanara i vlasništva s jasnim vremenskim okvirom te da razvije zakonodavni okvir za uvođenje minimalnih standarda energetskih svojstava za postojeće zgrade koji će se s vremenom postepeno postroživati u skladu s ciljem do 2050.; naglašava da bi ti standardi pomogli u praktičnoj provedbi plana ostvarivanja energetski visokoučinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada najkasnije do 2050. te da mogu osigurati vidljivost i sigurnost tržišta u pogledu pretvorbe postojećeg fonda zgrada; naglašava da bi minimalne zahtjeve energetskih svojstava na nacionalnoj razini trebalo popratiti sveobuhvatnim paketom mjera politike koje uključuju barem informiranje i davanje prilagođenih savjeta građanima te odgovarajuću financijsku potporu;

66. poziva Komisiju i države članice da do 2025. uvedu digitalne putovnice za ubrzanu obnovu zgrada koje uključuju dio u kojem se navode informacije o poboljšanoj kvaliteti zraka u zatvorenom prostoru i zdravim zgradama;

67. poziva Komisiju da u okviru „Vala obnove" razvije „Klimatski kalkulator EU-a" koji će osigurati točno i lako razumljivo označivanje građevinskih materijala, građevnih proizvoda i građevinskih usluga povezanih s obnovom fonda zgrada EU-a do 2050.; naglašava da bi Klimatski kalkulator EU-a trebao osigurati jednake uvjete za ključne dionike koji pridonose otisku emisija stakleničkih plinova integriranih programa obnove ili su povezani s njime te da bi takav „holistički pristup" otvorio put pozitivnim učincima na ponašanje građana EU-a, industrija i MSP-ova; naglašava da se taj koncept mora temeljiti na načelima kružnog gospodarstva koje se temelji na životnom ciklusu kako bi se potaknula potražnja za proizvodima bez štetnog utjecaja na klimu „proizvedenima u Europi", čime bi se ojačala konkurentnost građevinskog sektora EU-a; predlaže Komisiji da primijeni već poznate znanstvene metode pri procjeni emisija stakleničkih plinova, primjerice na temelju ideja iz metode „ekološkog otiska proizvoda";

68. poziva da se u nadolazećoj reviziji Direktive o energetskoj učinkovitosti odrede veće razine ambicije u člancima 3., 5. i 18. te da se pri reviziji Direktive o energetskim svojstvima zgrada osmisli novi pristup za utvrđivanje građevinskih standarda koji su usklađeni s energetskim i klimatskim ciljevima EU-a;

69. poziva Komisiju da preispita učinak energetskih certifikata u svim državama članicama i osnaži postojeće odredbe; napominje da bi pouzdanost, dosljednost i usporedivost energetskih certifikata u cijelom EU-u trebalo poboljšati kako bi energetski certifikati postali pouzdan tržišni alat za ocjenu svojstava i kvalitete zgrada, osobito za financijski sektor;

Digitalizacija i pouzdani podaci

70. smatra da je digitalizacija pokretač aktivnog sudjelovanja građana u energetskom sustavu putem distribuirane proizvodnje, skladištenja, fleksibilnosti i integracije sektora i povezivanja; naglašava ulogu digitalizacije i podataka u ubrzavanju planiranja, provedbe, kontrole i praćenja rezultata planova obnove, kao i učinkovitijeg planiranja i upravljanja energijom;

71. poziva Komisiju da razmotri pouzdanost i nedostatak podataka povezanih sa zgradama i da uzme u obzir mogući pozitivan doprinos daljnje uporabe digitalizacije kako bi osigurala primjenu odlučnog pristupa koji se temelji na dokazima pri donošenju politika povezanih s energetskom učinkovitosti i obnovama; uviđa da je potrebno digitalizirati nacionalne baze podataka energetskih certifikata te učiniti dostupnima podatke o zgradama i druge građevinske informacije prilikom prijave za digitalnu putovnicu za zgrade i druge aplikacije za pametne zgrade;

72. smatra da je „internet stvari" sredstvo za mjerenje stvarnog učinka obnove na energetska svojstva zgrada te pokretač strategija za opsežne troškovno učinkovite obnove; ističe potencijalnu ulogu koju bi integrirana umjetna inteligencija mogla imati u analizi podataka te u praćenju, upravljanju i prilagodbi potrošnje energije u zgradama;

73. smatra da su digitalizacija zgrada i građevinske tehnologije ključni pokretači za veću energetsku učinkovitost; poziva sve uključene lokalne, regionalne, nacionalne i europske dionike da proaktivno sudjeluju u promicanju digitalizacije;

74. ističe koristi mreža velikog kapaciteta za komunikacijsku infrastrukturu u poticanju pametnih domova, koji se definiraju kao domovi koji su integrirani u širi digitalni energetski ekosustav koji zgradama omogućuje ostvarivanje koristi od pametnih funkcija i osiguravanje takvih funkcija te koji omogućuje integraciju i uštede energije u različitim gospodarskim sektorima, uključujući reguliranje na strani potražnje i optimizaciju uporabe energije unutar zgrade, kao što su pametni uređaji, uređaji za automatizaciju doma, električne toplinske crpke, sustav za baterijsko skladištenje, točke za punjenje električnih vozila i pametna brojila među ostalim digitalnim tehnologijama; pozdravlja što je jedan od ciljeva revidirane Direktive o energetskim svojstvima zgrada nastavak promicanja tehnologija pametnih zgrada primjenom pokazatelja pripremljenosti za pametne tehnologije kao pomoćnog alata u ocjenjivanju pripremljenosti zgrada za pametne tehnologije i informiranju vlasnika zgrada i stanara o vrijednosti sustava automatizacije i kontrole zgrade za ukupna svojstva zgrada, čije bi primjene u člancima 14. i 15. trebalo proširiti;

75. ističe važnost pametnih mreža kao pokretača učinkovite integracije obnovljivih izvora energije u električne mreže i potiče traženje novih mogućnosti u pogledu sučelja s operatorima za prijenos električne energije i operatorima distribucijskog sustava radi poboljšanja energetske učinkovitosti i usluge opskrbe električnom energijom; naglašava da pametne zgrade priključene na nanomreže ili mikromreže mogu osigurati stabilniju opskrbu električnom energijom i veću dostupnost sustavâ grijanja/hlađenja;

76. ističe da su u pogledu prava stanara i prava potrošača neophodni socijalna zaštita, zaštita podataka, poštivanje privatnosti i pristanak u skladu s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka; naglašava da bi digitalna rješenja postavljena tijekom obnova trebala biti intuitivna, jednostavna i interoperabilna, a njihovo postavljanje mora biti popraćeno potrebnim osposobljavanjem, informiranjem i potporom za stanare; naglašava potencijal neinvazivnih digitalnih tehnologija u tom pogledu;

77. poziva Komisiju da ocijeni potrebu za preispitivanjem zahtjeva za infrastrukturu za punjenje iz Direktive o energetskim svojstvima zgrada; naglašava da je pametna infrastruktura za punjenje preduvjet za povećavanje čiste elektromobilnosti;

Val obnove

78. smatra da je val obnove prilika za postizanje energetski učinkovitog i klimatski neutralnog fonda zgrada do 2050. s pomoću akcijskog plana za integrirane programe obnove koji je usmjeren na zajednice, posebno energetski siromašne zajednice, te za pružanje zdravih, pristojnih, cjenovno pristupačnih i energetski učinkovitih zgrada u kojima ljudi mogu ostvariti svoj puni potencijal u skladu s europskim zelenim planom i ciljem nulte stope emisija za 2050., što se može provesti u potpunoj sinergiji s novom industrijskom strategijom za Europu, strategijom za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu, strategijom za kružno gospodarstvo, mehanizmom za pravednu tranziciju i instrumentima oporavka, kao i strategijama kojima se Europa priprema za digitalno doba;

79. uvjeren je da se valom obnove može ublažiti učinak krize izazvane bolešću COVID-19 poticanjem nacionalnih i lokalnih gospodarstva i, na primjer poticanjem visokokvalitetnih radnih mjesta u građevinskom industriji i industriji obnovljive energije te podupiranjem radnika mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća koji čine 97 % sektora i naposljetku poticanjem stvaranja brojnih prilika i raznih koristi koje bi se mogle ostvariti poboljšanjem energetske učinkovitosti europskog fonda zgrada, uključujući posredne koristi za društvo i okoliš; ističe da val obnove može imati važnu ulogu u održivom oporavku te da može biti ključan u bilo kojem planu oporavka nakon bolesti COVID-19; ističe da Komisija stoga ne bi trebala odgađati taj prijedlog i da bi trebala biti zadužena za omogućavanje pregleda svih dostupnih mogućnosti financiranja;

80. traži ambicioznu provedbu paketa za čistu energiju; ističe ulogu nacionalnih energetskih i klimatskih planova za maksimalno iskorištavanje mogućnosti u građevinskom sektoru; potvrđuje da je predan pomnom praćenju toga i svih drugih odredaba Direktive o energetskim svojstvima zgrada i poziva Komisiju da osigura izvršenje mjera uključenih u revidiranu Direktivu o energetskim svojstvima zgrada;

81. poziva Komisiju da načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu postavi kao središnji element procesa obnove fonda zgrada EU-a u skladu s Uredbom o upravljanju energetskom unijom;

82. pozdravlja dugoročne strategije država članica za obnovu u utvrđivanju ključnih točaka u 2030. i 2040. za postizanje cilja klimatske neutralnosti; izražava zabrinutost zbog znatnog kašnjenja mnogih država članica u dostavi dugoročnih strategija obnove; poziva te države članice da iskoriste priliku da ispune svoje pravne obveze iz Direktive o energetskim svojstvima zgrada i dostave dugoročne strategije obnove koje kasne; potiče vlade da provedu inovativne politike kako bi aktivno uključile građane u programe za energetsku učinkovitost; smatra da bi dugoročne strategije obnove trebalo prepoznati kao ključni instrument za planiranje, mjerenje napretka i postizanje ciljeva energetske učinkovitosti;

83. ističe da bi se energetski visokoučinkovit dekarbonizirani fond zgrada trebao ostvariti znatnim smanjenjem potrošnje energije zbog provedbe snažnih i poticajnih politika energetske učinkovitosti te istodobnim ispunjavanjem preostalih potreba obnovljivom energijom; naglašava da bi obnovu zgrada trebalo integrirati u šira nastojanja da se dekarbonizira energetski sustav te da bi je trebala popratiti ulaganja u primjerice učinkovite centralizirane energetske mreže

i toplinske crpke na temelju primjene sustavnog/centraliziranog pristupa u koji su integrirane sve moguće mjere za učinkovitost kao što je povrat viška topline; naglašava potrebu da se odrede konkretne mjere kojima će se ostvariti utvrđeni potencijali za visokoučinkovitu kogeneraciju i centralizirano grijanje; ističe da je takav sustavni pristup potreban da bi se ostvarila tranzicija na energetski visokoučinkovito gospodarstvo koje se u potpunosti temelji na obnovljivim izvorima energije te osigurala usklađenost s ciljem smanjenja globalnog zagrijavanja do manje od 1,5 °C;

84. pozdravlja najavu Komisije da se potiče obnova škola, bolnica i stanova za potrebite, posebno fonda javnih zgrada koje su često u najgorem stanju; no, ističe da će obnova velikih stambenih zgrada, na koje otpada 75 % izgrađenih stambenih površina u EU-u, predstavljati izazov;

85. slaže se s analizom da su energetske obnove u zgradama popraćene velikim brojem koristi kao što su bolje učenje, brži oporavak i izlazak ljudi iz energetskog siromaštva; ističe poboljšanje kvalitete zraka u zatvorenim prostorima i vanjskog zraka, smanjenje emisija, povećanje energetske učinkovitosti, poboljšanje toplinske ugodnosti i smanjenje ovisnosti o uvozu; poziva na sustavno uključivanje tih koristi u integrirane programe obnove;

86. poziva države članice da pokrenu međusektorske i prilagođene komunikacijske kampanje specifične za svaku zemlju o brojnim prilikama i raznim koristima ostvarenima poboljšanjem energetske učinkovitosti fonda zgrada te da pružaju informacije o dostupnim jedinstvenim kontaktnim točkama i mogućnostima financiranja, uključujući na razini EU-a;

87. poziva Komisiju da mjere iz „vala obnove” ugradi u novo i revidirano zakonodavstvo EU-a i revidira klimatske i energetske ciljeve do 2030. uz potpuno poštovanje načela supsidijarnosti i troškovne učinkovitosti, da omogući sinergije između različitih zakonodavnih akata i da ih usmjeri prema klimatskoj neutralnosti te da istodobno osigura da se mjere za energetsku učinkovitost, među ostalim obnova zgrada, integriraju kao ključna politika za popunjavanje praznina u ciljevima za 2030.; naglašava potrebu za financijskom potporom kako bi se osigurala cjenovna pristupačnost stanovanja vlasnicima i stanarima;

88. poziva Komisiju da ocijeni dugoročne strategije obnove i izda preporuke državama članicama u kojima će istaknuti i postojeće nedostatke i najbolje prakse; poziva države članice da prate provedbu svojih dugoročnih strategija obnove te da ih svakih pet godina revidiraju u skladu s ciklusom pregleda stanja iz Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime i njezinim mehanizmom postupnog postroživanja obveza kako bi se osiguralo postizanje cilja energetski visokoučinkovitog i klimatski neutralnog fonda zgrada; poziva države članice da prihvate dugoročne strategije obnove kao alat za utvrđivanje plana gospodarske stimulacije i oporavka zbog čega trebaju biti ambiciozne, detaljne i hitno dovršene; poziva države članice koje to još nisu učinile da hitno dostave svoje dugoročne strategije obnove;

89. poziva da se u pakete obnove uključe sektori građevinarstva i obnove, posebno mikropoduzeća, mala i srednja poduzeća; poziva da u planu gospodarske stimulacije prioritetna budu ulaganja u obnove zgrada kojima se pridonosi ostvarivanju energetski visokoučinkovitog fonda zgrada koji se temelji na obnovljivim izvorima energije;

o

o o

90. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi svim institucijama i državama članicama EU-a.